

Disertační práce Michal Háby

HRÁČSTVÍ JAKO VIZE HERECTVÍ ALTERNATIVNÉHO DIVADLA.

Posudek vedoucího práce.

Kromě tématu obsaženém v názvu se Michal Hába zabývá i historií vzniku práce, což je pro její posouzení podstatná okolnost.

Podnětem pro přihlášku do postgraduálního studia byla v jeho případě snaha zabývat se prakticky i teoreticky výzkumem herectví, v Hábově pojetí hráčství, což vnímá jako širší definici pojmu herectví. Více viz. magisterská diplomová práce „Předstírání“.

Stručná rekapitulace inscenační tvorby Michala Háby v době postgraduálního studia.

Začátek doktorandského studia v roce 2013, na podzim jednorázová performance v Eliadově knihovně Timon/Coriolanus. Vznik platformy Kartel (Ferencová, Kačena, Hába) V létě skupina Koňa a motora výjezd na východní Slovensko s reprízovanými inscenacemi.

V roce 2014 inscenace Huckleberry Finn se Šimonem Spišákem v Nitře jako autor, režisér i herec. Na jaře zkouší jako herec s Vladimírem Morávkem v divadle Husa na provázku inscenaci Dvojí proměna. Krátka pedagogická zkušenost na Slovensku s workshopem dialogického jednání.

Rok 2015 začíná inscenací Pornogeografie v Divadle komedie, které právě ukončuje svou činnost. (Cena Josefa Balvína) Krátká účast na projektu spolužačky Anny Čonkové na Slovensku při inscenování Utrpení mladého W. Na jaře v divadle Lampion inscenace pro děti Cipísek se spolužákem Lukášek Bouzkem v hlavní roli. Menší práce v divadle Na provázku a D21.

Na konci třetího roku nepodařený pokus o reparát inscenace Koohlhaas a dokončená inscenace projektu Ferdinande! Dále režie inscenace Macbeth pro D21. Stáž v Maxim Gorki teater v Berlíně. Po návratu zkoušení a vznik inscenace Sezuan s Lachende Bestien.

Jak sám píše „po těchto čtyřech letech bylo záhodno dosavadní zkušenosti shrnout a napsat disertační práci, což se nepodařilo. Cituji : „Místo toho mi začalo období, kdy jsem „výzkum“ ztratil ze zřetele, neboť mě strhl vír činnosti a hodně jsem pracoval, hodně tvořil a méně už reflektoval.“

Rok 2017, kratší pedagogické působení na KALD se třetím ročníkem, dialogické jednání. Inscenace R. Schimmelpfennigova textu Černá voda v Hradci Králové. Dále inscenace Opletal v olomouckém divadle Na cucky a Andersenova Sněhová královna pro děti.

Sezona 2018/19 byla, jak píše „krucální“. Inscenace Hráčů v Divadle na Provázku následovaná Nepřítelem lidu v koprodukcí MDP a Lachende bestien, Lakomec v Hradci Králové. Od zhroucení zachránilo režiséra odložení titulu Sláva a pád Otakara na následující sezonu.

A konečně sezona 2019/20. Jako první vzniká „Otakar“ v Divadle komedie, následuje Zámek na Loiře od Romana Sikory, opět v Hradci Králové Albeeho Kdo se bojí Virginie Woolfové. Premiéra této inscenace měla být v březnu, ale zhatil ji nástup pandemie. Plán byl, že následující půlrok bude věnován psaní doktorandské práce. Nepodařilo se to, protože autor dostal nabídku koprodukčního projektu s berlínskou Shaubühne s názvem „POSTWEST“, kterou nebylo možné podle jeho slov odmítnout. Tak vznikla inscenace Hrdinové kapitalistické práce.

Inscenace Matka Kuráž v MDP čeká na uvedení z důvodů pandemie.

Jak autor píše, cituji: „K teoretické reflexi mě vedl především závazek sepsat studie v rámci grantů (SGS), kterými jsem kofinancoval praktické projekty, především ty s Lachende Bestien. A jinde: „Oddanost tvorbě mě v mnohém odváděla od psané reflexe.“

Přes lehce patetické vyznění takového prohlášení věřím, že se jedná o pravdivé pojmenování situace a okolností ve kterých práce vznikala.

Základní metodou její struktury je konfrontace a revize starších teoretických prací s momentální stavem uvažování o tématu. Hába jakoby znovu přečetl své texty a – poznamenan často až hektickou inscenační zkušeností -připojil k nim nové komentáře, zaznamenal změny a provedl jejich celkovou revizi.

V tomto ohledu jsou míra inscenační zkušenosti a větší sebedůvěra jako tvůrce nejpodstatnějšími faktory, které čteme za posuny autorova myšlení. Hába zůstal tvůrcem politickým v tom smyslu, že politické je každé divadlo, ale tváří tvář současným společenským výzvám je nutné nastolovat témata snad ještě nekompromisněji. Je i trvalým zastáncem pojmu “hráčství”, tedy herce – autora který se nebojí dát všanc sám sebe, dokáže se vztahovat k celku inscenace a je v každém ohledu především tvůrce a nikoliv interpret.

Cituji:“Hráč je tvůrce hry. Je umělcem, je autorem. Ale nemusí vymýšlet, co hrát. Musí umět hrát hru se skutečností, musí být ochotný si pohrávat s imitací, musí umět naplnit interpretaci.“

Tato práce nepřináší k tématu herectví alternativního divadla převratné poznatky ani provokativní teoretické závěry. Přesto se jedná o zajímavou četbu s ohledem na sledování uměleckého vývoje Háby, tvůrce před šesti nebo sedmi let s Hábou, tvůrcem roku 2022. Jakoby se autor sám stal v souladu s požadavky na herce-hráče, předmětem zkoumání a sám na sobě statečně demonstroval svůj umělecký vývoj.

Hodnotit tento vývoj není v gesci vedoucího práce, přesto si dovolím upozornit na jeden pozoruhodný rys, který bychom u Háby na začátku jeho postgraduálního studia těžko hledali. A sice přiznání k radosti z divadelní práce, objevování nových možností nebo radosti z překonaných obtíží. Řečeno jeho slovy „ ze sisyfovsky radostné revolty“.

Práci doporučuji.

Miroslav Krobot